

(לח) **אִישׁ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה כְּמוֹהָ לְהַרְיֵחַ בָּהּ וְנִכְרַת מֵעַמּוֹ:**
 לח גבר דיעבד דקומה לארחה בה וישתצי מעמה:

כ"י - להריח בה • אבל עושה אפה במתכנתה משלף, כדי למסרה לצבור.

לא (א) וידבר יהוה אל־משה לאמר: א ומליל יי עם משה למימר:

(ב) **ראה קראתי בשם בצלאל בן־אורי בן־חור למטה יהודה:**
 ב חזי דרביתי בשום בצלאל בר אורי בר חור לשבטא דיהודה:

כ"י - קראתי בשם • לעשות מלאכתי, את בצלאל.

(ג) **ואמלא אתו רוח אלהים בחכמה ובתבונה ובדעת ובכל־מלאכה:**
 ג ואשלמית עמה רוח מן קדם יי בחכמתא ובסוקלתנו ובמדע ובכל עבידא:

כ"י - בחכמה • מה שאדם שומע דברים מאחרים ולמד. ובתבונה • מבין דבר מלבדו, מתוך דברים שלמד. ובדעת • רוח הקדש.

(ד) **לחשב מחשבת לעשות בזהב ובכסף ובנחשת:** ד לאפא אימנן למעבד בדהבא ובכסףא ובנחשא:
 כ"י - לחשב מחשבת • אריגת מעשה חושב.

(ה) **ובחרשת אבן למלאות ובחרשת עץ לעשות בכל־מלאכה:**
 ה ובאמנות אבן טבא לאשלמא ובנגרות אעא למעבד בכל עבידא:

כ"י - ובחרשת • לשון אמנות, כמו (ישעיה ט): "תרש חכם", ואונקלוס פרש וְשָׁנָה בְּפִרוּשָׁן, שאמן אבנים קרוי אמן, וחרש עץ קרוי נגר. למלאות • להושיבה במשפצת שלה במלואה לעשות המשפצת למדת מושב האבן ועביה.

רש"י כפשוטו - מהדורת לשם

(ה) **ובחרשת אבן וגו' ובחרשת עץ.** 'חרושת' הוא **לשון אומנות**, והעוסק בחרושת קרוי 'חרש', כמו שמצינו: 'עץ לא ירקב ויחרר יחרש חכם' יבקש לו להכין פסל' (ישעיה מ, ט) [הכתוב מדבר באפסות האליל העשוי בידי אדם, שהעובדו מוצא לו עץ חזק שאינו נרקב, ומחפש לו אומן חכם שיכין ממנו פסל]. ולשון זה משמש במקרא לכל מיני האומנויות כאחד, בין לאומנות העץ ובין לאומנות האבן [וכן לאומנות הברזל והנחושת]. ואולם **אונקלוס פירש** מקרא זה **ושינה בפירושו** של חרושת האבן וחרושת העץ, שכן בלשון ארמי 'חרש'

בן אורי בן חור למשה יהודה, פי רק הוא האיש המוכשר והראוי לכך (גיא, רא"ם): תורה ג
(ג) בחכמה ובתבונה וידעת. מה בין החכמה, התבונה והדעת? 'החכמה' היא כל מה שאדם שומע מאחרים ולמד מהם; **ובתבונה**. 'התבונה' היא כאשר האדם מבין דבר מלבדו (מעצמו), מתוך הדברים שלמד ושמע מאחרים; **ובדעת** האמורה כאן, זו היא **רוח־הקדש**: תורה ד
(ד) לחשוב מחשבות. לעשות אריגת 'מעשה חושב' [אומנות מיוחדת של אריגת בד בצירים] (ראה ביאורו לעיל כו, א): תורה ה

(לח) **להריח בה.** איסור עשית מתבוננת הקטורת אינו אלא כשהוא מתבונן להריח בה ולהנות ממנה בחולין, אבל עושה אפה במתכנתה, אפילו משלף ומרצון עצמו, כדי למוסרה לצבור שיקטירה על גבי המזבח במצותה (בריות ה): תורה א
לא (ב) קראתי בשם בצלאל. אין פונת הדברים שהקב"ה דיבר אל בצלאל וקרא לו בשמו, אלא כן אומר הקב"ה למשה: ראה, פי בעבור התפקיד הזה לעשות מלאכתי, בחרתי לי איש מיוחד אשר אני קורא ומפרש לך את שמו המלא: בצלאל